HZG
ACCOUNTANTS & ADVISEURS

Aan de Raad van de gemeente Borger-Odoorn
T.a.v. de heer C. Vos, griffier a.i.
Postbus 3
7875 ZG EXLOO

Datum: 31 mei 2021
Kenmerk: 2021.179
Onderwerp: Accountantsverslag controle jaarrekening 2020

Geachte leden van de Raad,

Voor u ligt het accountantsverslag naar aanleiding van de controle van de jaarrekening 2020 van de gemeente Borger-Odoorn. Dit verslag vormt samen met de controleverklaring bij de jaarrekening het sluitstuk van onze controleopdracht over 2020.

De controlecyclus over 2020, zowel de interim-controle in het najaar als de jaarrekeningcontrole in de afgelopen maanden, heeft in belangrijke mate op afstand plaatsgevonden. De COVID-19-pandemie heeft grote invloed op de wijze waarop de samenwerking tussen gemeente en accountant kan en moet worden vormgegeven. Werken op afstand, langere communicatielijnen en contacten via het beeldscherm, zijn kenmerkend voor deze tijd. Gelukkig hebben we ook enkele gesprekken op het gemeentehuis kunnen voeren. Desalniettemin is een langere doorlooptijd van de controle in de huidige tijd en omstandigheden helaas een gegeven.
Toch zijn we gezamenlijk, gemeentelijke organisatie en accountant, er in geslaagd onze werkzaamheden uit te voeren en af te stemmen.
Wij vinden het persoonlijk contact met onze opdrachtgever belangrijk. Onze opdracht tot controle van de jaarrekening wordt immers verstrekt door de gemeenteraad, met in de gemeente Borger-Odoorn de Overleggroep Financiën als afvaardiging om dat contact vorm en inhoud te geven. Wij hopen dat het aan het einde van de controlecyclus mogelijk zal zijn om onze bevindingen in een persoonlijk gesprek toe te lichten, maar inmiddels hebben we in voldoende mate ervaren dat alternatieven niet ideaal maar wel degelijk functioneel kunnen zijn.

In dit accountantsverslag gaan wij in op onze bevindingen naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole 2020 zoals die inmiddels bijna is afgerond. Op 16 februari 2021 hebben wij de managementletter uitgebracht met daarin onze bevindingen met betrekking tot de processen binnen de gemeente en onze aanbevelingen daarbij.
Het accountantsverslag bevat vooral de controlebevindingen over de gegevens zoals die in de jaarrekening zijn opgenomen, uw vermogenspositie en de geconstateerde controleverschillen. Daarnaast rapporteren wij over een aantal voor accountants verplichte onderwerpen, die ook voor u van belang kunnen zijn.

Onze rapportage bestaat uit de volgende onderdelen:
Deel 1: De gemeente Borger-Odoorn en COVID-19
Deel 2: Samenvatting van onze controle
Deel 3: Kwaliteit van de interne beheersing
Deel 4: Bevindingen naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole
Deel 5: Verplichte rapportage onderdelen
Bijlage Verplichte Rapportage inzake SiSa

LAAN CORPUS DEN HOORN 200 - POSTBUS 8006 - 9702 KA GRONINGEN - 050 21 13 660

HZG ACCOUNTANTS & ADVISEURS IS EEN HANDELSNAAM VAN HOFSTEENGE ZEEMAN GROEP B.V. KVK NR. 55667945

Wij hebben dit accountantsverslag besproken met de organisatie en zijn uiteraard graag bereid om het verslag te bespreken met en toe te lichten aan de Overleggroep Financiën.

Tot slot van deze inleiding maken wij u attent op een aantal formele aspecten rondom de bestuurlijke afhandeling van de jaarstukken.

De bestuurlijke afhandeling van de jaarstukken bestaat uit de volgende stappen: het college van Burgemeester en Wethouders behandelt in de betreffende vergadering de jaarstukken, met inbegrip van de jaarrekening, stelt de jaarstukken daarmee vervolgens op. Op dat moment ontstaan formeel de jaarstukken.
De gemeenteraad behandelt vervolgens de jaarstukken en stelt deze vast. Mochten in de periode tot de vaststelling van de jaarrekening omstandigheden blijken die aanpassing van de jaarrekening noodzakelijk maken, dan moet een dergelijke aanpassing nog worden gemaakt. Dat geldt ook in geval de jaarrekening om andere redenen gewijzigd wordt alvorens tot vaststelling wordt overgegaan. Wij verzoeken de gemeente in deze gevallen met ons in contact te treden om gezamenlijk de noodzakelijke vervolgstappen met u te bespreken.

OPENBAARMAKING

Bij de jaarstukken hoort de controleverklaring die zal worden gedateerd op 14 juni 2021, datum van de bespreking met de Overleggroep Financiën. Wij voorzien één exemplaar van de controleverklaring van een originele handtekening. Dit exemplaar is ten behoeve van uw eigen archief en mag niet worden gepubliceerd. Het andere exemplaar van de controleverklaring is voorzien van de naam van onze accountantspraktijk en de naam van de accountant, echter zonder persoonlijke handtekening. Deze mag openbaar gemaakt worden.

Wij bevestigen u ermee akkoord te gaan dat het afschrift van onze controleverklaring zonder persoonlijke handtekening, openbaar wordt gemaakt in de jaarrekening, mits de opgemaakte jaarrekening ongewijzigd blijft.

Openbaarmaking van de controleverklaring is slechts toegestaan tezamen met de volledige jaarstukken. Indien u deze jaarstukken en de controleverklaring opneemt op internet, dient u te waarborgen dat de jaarstukken in zijn geheel goed zijn afgescheiden van andere informatie op de internetsite. Afscheiding kan bijvoorbeeld plaatsvinden door de jaarstukken in niet-bewerkbare vorm als een afzonderlijk bestand op te nemen of door een waarschuwing op te nemen indien de lezer de jaarstukken verlaat ("u verlaat de beveiligde, door de accountant gecontroleerde jaarrekening").

Dit accountantsverslag brengen wij uit in een versie met en zonder handtekening. De versie zonder handtekening kan in het kader van de bestuurlijke behandeling worden verspreid. De versie met handtekening is alleen bestemd voor uw archief. Verspreiding daarvan is niet toegestaan.

1. DE GEMEENTE BORGER-ODOORN EN COVID-19

In de loop van de controle over het boekjaar 2019, in maart van 2020, ging Nederland op slot. Een belangrijk deel van het openbare leven kwam stil te liggen. Hoewel de eerste golf in het noorden relatief mild verliep en sommigen de verwachting koesterden dat de coronapandemie van korte duur zou zijn, weten we inmiddels beter.
De tweede lockdown duurt inmiddels langer dan de eerste en de effecten voor mens en maatschappij zijn groot. De kerntaken van de gemeente Borger-Odoorn worden in wisselende mate geraakt door de pandemie en de lockdown. Er zijn effecten op zowel de lasten (deels in de vorm van het achterblijven/wegvallen, deels in de vorm van nieuwe lasten) als op de baten. Begrijpelijk daarom dat in de jaarstukken een onverplichte paragraaf Gevolgen Corona is opgenomen om de Raad inzicht te geven in de gevolgen van deze pandemie.

Zowel op grond van nationale regelgeving als eigen keuzes zijn er steunmaatregelen doorgevoerd voor ondernemers en instellingen in de gemeente. De wijze waarop de gemeente in contact staat met de stakeholders is anders dan onder normale omstandigheden. Werken op afstand werd ook in de gemeentelijke organisatie de norm en is dat nog steeds. Dat geldt eveneens voor de contacten met de accountant.
Daarbij hebben we ondervonden dat de communicatielijnen daardoor soms langer worden. Dat geldt ook voor uw eigen (beleids)processen en wij denken dan ook dat op termijn de huidige werkwijze kan leiden tot vertraging bij de uitvoering van nieuwe initiatieven.
Ook kan het ingewikkeld zijn om als organisatie het stuur in handen te blijven houden. Niet alleen ontbreekt soms het zicht op de medewerkers en hun welbevinden, maar ook het zicht op de financiële reikwijdte die u heeft is lastiger als gevolg van de onzekerheden die gepaard gaan met de pandemie. De steunmaatregelen voor 2020 en 2021 zorgen voor veel extra werk in het opzetten en uitvoeren ervan. Dit vraagt ook afstemming met uw maatschappelijke partners zoals medeoverheden, zorginstellingen en culturele instellingen. Enkele steunregelingen komen onder meer terug in de SiSa-bijlage.

Daar waar bij veel bedrijven en instellingen COVID-19 inmiddels voor financiële problemen heeft gezorgd, of naar verwachting zal zorgen, is het risico op discontinuïteit bij u niet aanwezig. U bent op grond van de rechtsvorm immers verzekerd van uw financiering, omdat het Rijk de facto garant staat voor eventuele tekorten. Ook de ontwikkelingen ten aanzien van de pandemie hebben als gevolg van het vorenstaande geen effect op uw continuïteit of de activiteiten die u uitvoert.

Wij tekenen daarbij wel aan dat de pandemie in het algemeen, en de economische en sociale schade in het bijzonder, er voor kan zorgen dat het maatschappelijk herstel nog jaren duurt.

2. SAMENVATTING VAN ONZE CONTROLE

Onderwerp	Bevindingen
Ons oordeel over de jaarrekening	Wij verstrekken bij de jaarrekening 2020 van de gemeente Borger-Odoorn een goedkeurend oordeel met betrekking tot de getrouwheid van de door het college van Burgemeester & Wethouders opgestelde jaarrekening. Dit oordeel betekent dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de omvang en de samenstelling van de baten en lasten over 2020 alsmede van de activa en passiva per 31 december 2020. Voorts verstrekken wij een goedkeurend oordeel over het aspect rechtmatigheid. Dit oordeel houdt in dat de baten, lasten en balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen.
Verslaggeving en WNT	Wij hebben vastgesteld dat de jaarrekening overeenkomstig het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is opgesteld. Tevens is voldaan aan de voorschriften van de WNT zoals opgenomen in het controleprotocol WNT. Wij hebben voorts geconcludeerd dat het jaarverslag en de overige informatie die in de jaarstukken is opgenomen, voldoen aan de eisen van het BBV en in materiële zin verenigbaar zijn met de informatie in de jaarrekening en de door ons verkregen controle-informatie.
SiSa-bijlage	Wij hebben de SiSa-bijlage gecontroleerd met inachtneming van de Nota Verwachtingen Accountantscontrole die hierover regels bevat. Wij hebben bij de voor u van toepassing zijnde specifieke uitkeringen geen fouten of onzekerheden geconstateerd die de rapporteringstoleranties voor SiSa overschrijden.
Geïdentificeerde en niet gecorrigeerde controleverschillen	In deel 4 en 5 gaan we in op de geconstateerde controleverschillen die niet in de jaarstukken zijn gecorrigeerd. Het totaalbedrag aan controleverschillen voor getrouwheid en rechtmatigheid blijft binnen de daarvoor geldende tolerantie van 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves voor fouten en 3% voor onzekerheden. De constateringen hebben betrekking op aanbestedingsfouten en onzekerheden in het sociaal domein.
Geautomatiseerde gegevensverwerking en dataveiligheid	In overeenstemming met artikel 2:393 van het Burgerlijk Wetboek delen wij u mee dat er naar aanleiding van de controle van de jaarrekening geen materiële bevindingen betreffende de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking zijn op te merken. Inzake de AVG voldoet de gemeente Borger-Odoorn aan de basiseisen waaraan de Autoriteit Persoonsgegevens toetst.

Onderwerp	Bevindingen
Belangrijke schattingen in de jaarrekening	Om de jaarrekening te kunnen opstellen is het voor het college van B&W noodzakelijk om schattingen te maken en oordelen te verwerken over toekomstige gebeurtenissen. Inherent aan het maken van schattingen is dat de uiteindelijke uitkomsten kunnen afwijken. Belangrijke schattingen die in de jaarrekening van de gemeente Borger-Odoorn zijn opgenomen hebben betrekking op de waardering van vaste activa, de waardering van gronden, de voorzieningen en de inschatting van de omvang van kortlopende verplichtingen. Wij aanvaarden uw methoden om tot deze schattingen te komen.
Signalen van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik	Tijdens de controle hebben we op diverse momenten met alle voor ons relevante geledingen in de organisatie van gedachten gewisseld over eventuele fraudegevallen, fraudesignalen en de kwaliteit van de interne beheersing op dit onderwerp. Wij hebben tijdens de controle geen aanwijzingen verkregen van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik binnen de gemeente Borger-Odoorn. Het college van B&W heeft aan ons bevestigd dat in de organisatie dergelijke gevallen niet gemeld zijn.
Resultaat 2020 en vermogenspositie	De gemeente Borger-Odoorn heeft over 2020 een positief resultaat behaald van € 1,3 miljoen. Over 2020 kent de gemeente Borger-Odoorn een totaalbedrag aan gerealiseerde lasten van € 75,7 miljoen en € 78,5 miljoen aan gerealiseerde baten. Het positieve saldo van € 2,8 miljoen dat hieruit voortvloeit, is het verschil in de vermogenspositie tussen 31 december 2019 en 31 december 2020. Het vermogen van de gemeente Borger-Odoorn is in 2020 dus toegenomen. U heeft vooraf goedgekeurd dat bedragen aan de reserves onttrokken en toegevoegd mochten worden en per saldo is er € 1,5 miljoen toegevoegd. In totaal komt het positieve resultaat dan uit op € 1,3 miljoen. Daarmee komt het eigen vermogen ultimo 2020 uit op ruim € 25 miljoen.
Kwaliteit van de interne beheersing	Wij hebben tijdens de controle, behoudens hetgeen hiervoor inzake de niet gecorrigeerde controleverschillen is aangegeven, geen significante gebreken in de administratieve organisatie of interne beheersing aangetroffen die relevant zijn om te komen tot een oordeel omtrent de jaarrekening als geheel.

3. KWALITEIT VAN DE INTERNE BEHEERSING

In onze managementletter van 16 februari 2021 hebben we onze bevindingen en aanbevelingen naar aanleiding van de interim-controle opgenomen. Belangrijke elementen uit deze managementletter waren de effecten van COVID-19 op de procesgang in de organisatie, het beter documenteren van de toets op de prestatielevering bij inkopen en subsidieverstrekking, alsmede het zichtbaar maken van de identificatie van cliënten inzake de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo). Ten aanzien van het gebruik van digitale handtekeningen hebben wij u geadviseerd waarborgen te creëren zodat deze digitale handtekeningen alleen kunnen worden gezet door daartoe bevoegde medewerkers. Ook hebben we geadviseerd om periodiek een review uit te voeren op de actieve gebruikersaccounts om vast te stellen dat de toegangsrechten niet leiden tot ongewenste doorbreking van de basis functiescheidingen.

We hebben daarnaast in de managementletter aandacht besteed aan de rechtmatigheidsverantwoording zoals die vermoedelijk vanaf 2021 gaat gelden. Het wetgevingsproces is nog gaande. Hiervoor moeten nog de nodige stappen worden gezet, zowel wat betreft het aanscherpen van de verantwoordelijkheid van de afdelingen voor het rechtmatig handelen en het afleggen van verantwoording daarover als wat betreft de interne controle. Daar wordt inmiddels aan gewerkt en daarbij is er sprake van afstemming met ons als externe accountant.

Onze interim-controle hebben we uitgevoerd om een beeld te krijgen van de, voor de accountantscontrole relevante processen en de daarin opgenomen interne beheersmaatregelen. We doen geen uitspraken over de effectiviteit van dit stelsel anders dan voor het doen van de controle van de jaarrekening. Wij concluderen wel dat interne beheersingsmodel met meerdere controlestappen in de werkprocessen zelf en binnen de eenheden over processen heen en een verbijzonderde controlefunctie, in zijn algemeenheid bijdraagt aan een betrouwbare procesgang en betrouwbare informatievoorziening mogelijk maakt.

De jaarrekeningcontrole heeft die hoofdconclusie onveranderd gelaten. In de hoofdstukken hierna melden we de bevindingen en aandachtspunten die voortvloeien uit de waarnemingen tijdens de jaarrekeningcontrole.

4. BEVINDINGEN NAAR AANLEIDING VAN DE JAARREKENINGCONTROLE

4.1 Inleiding

Dit gedeelte van het verslag gaat over de bevindingen die we ten tijde van de controle op de jaarrekening hebben geconstateerd. Ook gaan we in op het vermogen en het resultaat over 2020.

4.2 Het sociaal domein: blijft grote kostenpost voor gemeenten

Bij alle gemeenten in Nederland vormen de verschillende onderdelen van het sociaal domein, Jeugdwet, Participatiewet en Wmo, een belangrijk deel van de begroting. Bovendien is de afgelopen jaren gebleken dat het voor gemeenten lastig is om goed grip te krijgen op de kosten binnen het sociaal domein. De trend was dat de kosten van jaar tot jaar toenamen, ten opzichte van een ontoereikend niveau van rijksvergoeding, waardoor per saldo gemeenten er ten koste van andere zaken eigen geld in hebben moeten steken. Ondanks diverse tijdelijke aanvullingen door het Rijk is die situatie nog steeds aan de orde.
De gemeente Borger-Odoorn heeft op dit terrein overigens zeker niet stil gezeten. Vanuit het regenboogmodel wordt het sociaal domein beschouwd met als doel de zorg zo laag mogelijk in de regenboog te organiseren.

Betere monitoring en een betere informatie-uitwisseling op klantniveau moeten leiden tot verbetering van de sturing en de grip op de kostenontwikkeling. De accenten komen steeds meer te liggen op preventie, onder andere door meer aandacht voor vrij toegankelijke voorzieningen, om op die wijze zwaardere zorgpakketten te voorkomen. Echter, in de jeugdzorg is het nog niet gelukt om de stijgende trend om te buigen, de kosten vallen opnieuw hoger uit dan begroot.

Als gevolg van de coronapandemie is er in de vorm van de Tijdelijke Ondersteuningsmaatregel Zelfstandige Ondernemers (Tozo) in 2020 nog een regeling bijgekomen.

Zoals bekend zijn gemeenten voor wat betreft verantwoordings- en controleinformatie mede afhankelijk van de verschillende ketenpartners in het sociaal domein, variërend van de SVB inzake de persoonsgebonden budgetten, CAK inzake de eigen bijdragen, tot aan de individuele zorgaanbieders in het kader van de Jeugdwet en de Wmo (productieverantwoordingen al dan niet voorzien van controleverklaringen).

4.2.1 Jeugdwet en Wmo: goedkeurende controleverklaring bij de SVB
Ten aanzien van de uitvoering van de PGB's in zowel de jeugdzorg als de Wmo zijn gemeenten zoals bekend aangewezen op de gedwongen winkelnering bij de SVB. Evenals voorgaande jaren zijn de PGB-verantwoordingen voor de beide wetten onderzocht door de accountantsdienst van de SVB. Over 2020 zijn deze beide verantwoordingen voorzien van een goedkeurende controleverklaring.

Echter, de SVB doet geen onderzoek naar de vraag of de zorgprestaties waarvoor de PGB's beschikbaar worden gesteld ook feitelijk zijn geleverd. Daartoe staan gemeenten voor de keuze om dit al dan niet zelf in te vullen.

De gemeente Borger-Odoorn heeft zelf onderzoek gedaan naar de prestatielevering ten aanzien van de PGB's. Daaruit komen geen signalen dat de prestaties niet zouden zijn geleverd. Daarmee houden we de door de SVB gemelde projectie van de "meest waarschijnlijke fout" over. De geprojecteerde fouten blijven beneden de rapporteringstolerantie en zijn daarom niet meegenomen in onze fouten evaluatie in hoofdstuk 5.3.

4.2.2 CAK: uitvoeringsproblemen wegen niet door in oordeel bij gemeenten
Met ingang van 2020 zijn niet meer de zorgaanbieders, maar gemeenten zelf verantwoordelijk voor de aanmelding van cliënten bij CAK. Wij hebben al in onze managementletter gemeld dat er aan de kant van CAK technische aanloopproblemen zijn geweest die in de loop van 2020 zijn opgelost. Gevolg was wel dat de aanmelding pas rond september goed op gang kon komen.

Systeemtechnisch zijn gemeenten alleen verantwoordelijk voor het aanmelden van cliënten, de berekening van de hoogte van de bijdrage en de invordering ervan zijn de verantwoordelijkheid van CAK, waarbij de gemeente geen inzicht heeft in de wijze waarop dit gebeurt. Om die reden is in de Kadernota rechtmatigheid aangegeven dat de juistheid en de volledigheid van de eigen bijdrage niet vallen onder de reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole door ons als accountant van uw gemeente.

De gemeente Borger-Odoorn heeft op basis van een analyse van het klantenbestand aangetoond dat de daarvoor in aanmerking komende cliënten zijn gemeld bij CAK.

4.2.3 Jeugdwet en Wmo, uitvoering onder verantwoordelijkheid van de gemeente
Gemeenten werken samen met tal van partijen die zorgproducten leveren aan cliënten die door de gemeente daartoe worden geïndiceerd (Wmo) dan wel door daartoe bevoegde professionals daartoe worden geïndiceerd dan wel doorverwezen (Jeugdzorg). In dit verband zijn door middel van aanbestedingen de betreffende zorgaanbieders door of namens de gemeente gecontracteerd.

Onderdeel van de afspraken is, dat de zorgaanbieders zich naar de gemeente toe verantwoorden over de geleverde zorgprestaties door middel van een productieverantwoording, waarbij boven afgesproken grensbedragen een controleverklaring van de accountant van de zorgaanbieder vereist is.

De gemeente Borger-Odoorn heeft de productieverantwoordingen verzameld, geanalyseerd en kennisgenomen van de strekking van de controleverklaringen. De aldus beschikbaar gekomen informatie is afgestemd met de informatie in de eigen gemeentelijke administratie (cliëntadministratie respectievelijk financiële administratie), gesprekssignalen vanuit de sociale teams, de klachtenregistratie en dergelijke.

Vervolgens heeft de gemeente samengevat welke informatie er ontbreekt, dan wel in welke gevallen er tegenstrijdigheden overblijven tussen de informatie die vanuit de verschillende bronnen beschikbaar is gekomen, bijvoorbeeld afwijkingen tussen de productieverantwoording van de zorgaanbieder en de eigen gemeentelijke administratie.
Wij hebben deze analyses bestudeerd en met de gemeente besproken en komen op grond daarvan tot de conclusie dat er inzake de bestedingen op grond van de Jeugdwet sprake is van een bedrag aan onzekerheden van € 67.000 en op grond van de Wmo van € 39.000. In totaal nemen we daarom € 106.000 mee in onze foutenevaluatie in hoofdstuk 5.3.

4.2.4 Participatiewet
Onze controlewerkzaamheden ten aanzien van de uitvoering van de Participatiewet brengen geen fouten en onzekerheden naar voren. Noch ten aanzien van de dossiercontroles, noch ten aanzien van de baten, lasten en balansmutaties zijn er zaken geconstateerd die in dit verslag onder uw aandacht moeten worden gebracht, behoudens hetgeen hierna is verwoord inzake de Tozo.

4.2.5 Tozo: nieuwe maatregel ter ondersteuning van zelfstandigen
Als reactie op de coronapandemie zijn diverse steunmaatregelen ingesteld door het Rijk dan wel de gemeente zelf. De Tozo is bedoeld ter compensatie van zelfstandige ondernemers en wordt in opdracht van het Rijk uitgevoerd door de gemeenten.
Daarbij is aanvankelijk “aan de voorkant” alle aandacht gericht op het zo snel mogelijk bieden van ondersteuning aan de betrokken zelfstandigen. Vervolgens is nadat de uitvoering al volop in gang was, steeds meer aandacht gekomen voor aspecten als voorwaarden om in aanmerking te (blijven) komen voor deze steun en het proces van verantwoording en controle. Uiteindelijk heeft het Rijk besloten om de Tozo-middelen aan de gemeenten te verstrekken in de vorm van een specifieke uitkering die door middel van de SiSa-bijlage moet worden verantwoord.

In de nota verwachtingen accountantscontrole, die in de uiteindelijk definitieve vorm is gepubliceerd in het voorjaar van 2021 is het controlekader voor deze regeling opgenomen. Belangrijke eis aan gemeenten is dat de signalen van het landelijke Inlichtingenbureau over mogelijke fouten/fraude bij de ontvangers van de bijdrage, door gemeenten serieus worden onderzocht. Dat kan, mede als gevolg van de hoeveelheid signalen enerzijds en het laat bekend worden van de eisen anderzijds, niet geheel zijn beslag krijgen voor het afronden van de gemeentelijke jaarrekening, zodat ook de komende jaren de gemeente nog volop aan de slag zal zijn met de opvolging van deze signalen. Ook moet er specifiek M&O beleid inzake deze regeling zijn vastgesteld.

De gemeente Borger-Odoorn heeft de werkzaamheden inzake Tozo uitbesteed aan de gemeente Emmen. Wij hebben vastgesteld dat de verantwoorde Tozo lasten nagenoeg geheel aansluiten op de opgave van de gemeente Emmen. De totale afwijkingen zijn onder onze rapporteringsgrens. Wij hebben vanuit de accountantscontrole bij Emmen begrepen dat de procedures wat betreft het toekennen van de uitkeringen en het opvolgen van IB-signalen in opzet adequaat zijn. De procedures worden conform het controleplan in 2021 uitgevoerd. Wij zullen daarom in het controlejaar 2021 kennis nemen van het bestaan en de werking van deze procedures.

Belangrijk om te benadrukken is dat de gemeente zelf verantwoordelijk blijft voor het rechtmatig verstrekken van de Tozo-uitkeringen en dat er voldoende opvolging moet zijn en blijven omtrent de IB-signalen. Wij gaan er in dit verband van uit dat de gemeente Borger-Odoorn door de uitbesteding van de uitvoering van de Tozo aan de gemeente Emmen impliciet het M&O beleid en de opvolging van de signalen van Emmen als "eigen" normering overneemt.

Daarnaast vragen we aandacht voor de verantwoording van de Tozo in de jaarrekening. De bedrijfskredieten dienen in een periode van maximaal 3,5 jaar te worden terugbetaald. Net als in andere situaties dat vorderingen ontstaan op cliënten die een beroep op de participatiewet is er een gerede kans dat terugbetaling niet of niet volledig plaatsvindt. Een actieve monitoring op het betaalgedrag en inschatting van invorderingskansen horen daarbij, maar is nu nog niet ingeregeld.

4.2.6 Uitbetaalde coronasteun nog niet geheel onderbouwd

Vanwege de coronapandemie zijn er maatregelen genomen om zorgaanbieders te compenseren en te faciliteren in de vorm van continuïteitsbijdragen en coronasteun. Er wordt nog gewerkt aan de verantwoording en onderbouwing van de noodzaak van de uitbetaalde steun. Daarmee resteert een risico op mogelijk aanvullende nog op te leggen claims vanuit zorgaanbieders. U schat dit risico zelf laag in. Vooruitlopend daarop hebben wij vooralsnog het uitbetaalde bedrag van € 330.000 **(openstaand)** meegenomen als onzeker in onze foutenevaluatie in hoofdstuk 5.3.

4.2.7 Identificatie Wmo nog niet altijd (zichtbaar) uitgevoerd

In onze controle hebben wij in een aantal gevallen geconstateerd dat de zichtbaarheid van de identificatie ontbreekt. Dit is in 2020 als gevolg van corona een grotere uitdaging geweest dan voorheen, maar we hebben moeten constateren dat corona niet de verklarende factor is voor alle ontbrekende identificaties. We hebben ook in perioden waarin er wel fysiek contact met de klanten was, tekortkomingen geconstateerd.
We nemen dit punt als "pm" mee als onzeker in de foutenevaluatie van hoofdstuk 5.3.

4.3 Naleving aanbestedingsregels: geen materiële afwijkingen

De gemeente Borger-Odoorn is als overheidsorganisatie gebonden aan de regels voor Europees aanbesteden. Om hieraan te voldoen is een inkoopbeleid vastgesteld en zijn diverse procedures ontwikkeld. Elk jaar wordt een analyse gemaakt van contracten en opdrachten die niet aan deze eisen en de procedures voldoen.

In onze managementletter hebben wij aangegeven dat de gemeente Borger-Odoorn in het inkoopproces maatregelen heeft genomen die moeten borgen dat voorgenomen transacties volgens de juiste procedure worden uitgevoerd en dat er Europees wordt aanbesteed als dat gezien de aard en omvang van de voorgenomen transactie is voorgeschreven. We hebben daarbij wel geconstateerd dat onder andere door "stapeling" van transacties of het "vergeten" van het inschakelen van de inkoopdeskundigheid, zou kunnen gebeuren dat de aanbestedingsregels toch worden overschreden.

Om die reden maakt de gemeente als sluitstuk van alle maatregelen op dit onderwerp periodiek een spend analyse om zichtbaar te maken of er transacties ten onrechte niet zijn aanbesteed. Het doel van deze analyses is tweeledig, namelijk het toetsen of er in alle gevallen volgens de aanbestedingsregels is gehandeld enerzijds, en een leereffect naar de toekomst toe anderzijds.

Wij hebben kennis genomen van de spend analyse van de gemeente over geheel 2020. Op basis daarvan komen wij tot de conclusie dat er enkele onrechtmatigheden zijn geconstateerd. Het betreft een transactie inzake IT-diensten en een telefoniepool die gezien de impliciet onbepaalde looptijd Europees moeten worden aanbesteed. Dat zal in 2021 gaan gebeuren. We wegen de jaarschijf 2020 ad € 110.000 mee in onze foutenevaluatie in hoofdstuk 5.3.

Zoals bekend is er geen sprake van getrouwheidsfouten, immers er zijn opdrachten verstrekt en er zijn de door de contractpartners tegenprestaties geleverd, dus de betreffende lasten zijn getrouw, en terecht opgenomen in de jaarrekening.

4.4 Balanswaardering gronden: boekwaarde loopt terug

De balanswaarde van de bouwgronden in exploitatie bedraagt ultimo 2020 € 2,5 miljoen. Ultimo 2019 was dat € 3,3 miljoen. Evenals voorgaande jaren geldt dat twee grote complexen bepalend zijn voor de boekwaarde, te weten het woningbouwcomplex Daalkampen 2 (boekwaarde ultimo 2020 € 1,7 miljoen) en industrieterrein Aan de Strengen (boekwaarde ultimo 2020 € 1 miljoen), beide te Borger. De boekwaarde van de overige complexen is relatief gering en per saldo negatief (meer verkopen dan kosten).

In Daalkampen heeft de gemeente in 2020 13 kavels kunnen verkopen en is er zoveel belangstelling dat de rest van de beschikbare kavels in optie is genomen. Daarmee is ook in Borger-Odoorn zichtbaar dat de belangstelling voor woningbouwkavels op veel plaatsen in Nederland stevig is aangetrokken in 2020 en begin 2021. De voortgang is zodanig dat op grond van de winstverwachting en de voortgang van de verkopen er tussentijds winst is genomen.

Op het industrieterrein Aan de Strengen is in 2020 geen grond verkocht, wel is er een drietal opties verstrekt. Het verwachte verlies op dit complex is geheel voorzien.

Wij hebben de waardering van de gronden beoordeeld en hebben geconstateerd dat door de gemeente Borger-Odoorn de voorgeschreven methode van winstneming (Percentage of Completion ofwel POC) correct wordt toepast. Daarnaast hebben de overige toegepaste parameters in de grondexploitatie zoals indexatie en rentevoet beoordeeld. Omtrent de opgestelde actualisaties hebben wij geen bevindingen.

4.5 Subsidies: vaststellingsproces onderweg, coulance toegepast

Ten aanzien van gesubsidieerde instellingen is 2020 te beschouwen als een bijzonder jaar als gevolg van de coronapandemie. De maatregelen van de overheid, inclusief de twee lockdowns in het boekjaar hebben er toe geleid dat instellingen de activiteiten niet, in mindere mate of anders, hebben kunnen/moeten uitvoeren. Vanuit maatschappelijk belang wordt hier door de centrale en decentrale overheden in Nederland coulant mee omgegaan.
Ook Borger-Odoorn is coulant in de vaststelling van de subsidies over 2020, daar is de Raad op verschillende momenten over geïnformeerd.

Wij hebben ten aanzien van de subsidievaststelling geen bevindingen, behoudens de constatering dat uiteraard nog niet alle subsidies op het moment van het opmaken van de gemeentelijke jaarstukken al konden worden vastgesteld. Er zijn geen signalen die duiden op substantiële kortingen op subsidies.

4.6 Resultaat 2020 positief

Het resultaat over 2020 is € 1,3 miljoen positief, tegenover een resultaat over 2019 van € 0,6 miljoen positief. Het resultaat volgens de begroting 2020 (na wijzigingen) bedroeg € 0. In de tweede bestuursrapportage werd een positief saldo van € 0,3 miljoen verwacht.

In de jaarstukken wordt het resultaat geanalyseerd en nader toegelicht. Een aantal opvallende en beeldbepalende posten zijn:

- Voordelen op belastingen van in totaal € 0,5 miljoen. De toeristenbelasting was als gevolg van Corona afgeraamd, maar uiteindelijk bleken de mensen toch massaal in Nederland op vakantie te gaan, met als gevolg dat de uiteindelijke opbrengst dichtbij het oorspronkelijk geraamde bedrag is uitgekomen. Door areaaluitbreiding en stijging van de WOZ-waarde komt de OZB-opbrengst hoger uit dan begroot en tot slot heeft de organisatie alert gereageerd op de verruiming van BTW-compensatie op de re-integratie door een aanvullende aangifte over 2015 tot en met 2019 in te dienen.
- Nadelen in het sociaal domein. De uitgaven op grond van de Wmo zijn € 0,5 miljoen hoger en de kosten van jeugdzorg € 0,9 miljoen hoger. De kostenstijgingen in de jeugdzorg zijn ook landelijk zichtbaar en veel in het nieuws. In de Wmo is het landelijke beeld genuanceerder, we zien ook bij diverse gemeenten dat daar de Wmo-lasten juist lager zijn dan de actuele begroting.
- Hogere inkomsten van het Rijk. Dat betreft de corona compensatie in de Algemene uitkering, maar ook voordelen op de uitvoeringsorganisaties inzake de voormalige wet sociale werkvoorziening (Emco en Wedeka). Deze organisaties hebben meevallende resultaten gerealiseerd mede door specifieke coronacompensatie.
- Verkoop van snippergronden.

In de jaarstukken is een meer gedetailleerde analyse opgenomen van de resultaten per programma en de afwijkingen ten opzichte van de begroting.

4.7 Vermogenspositie toegenomen

Het eigen vermogen ultimo 2020 volgens de balans van de gemeente Borger-Odoorn bedraagt in totaal € 25 miljoen (2019: € 22,2 miljoen). De samenstelling van het eigen vermogen ultimo 2020 respectievelijk 2019 kan als volgt worden weergegeven:

Eigen vermogen (in € 1.000)	2020	2019
Algemene reserve	12.664	11.780
Bestemmingsreserves	11.045	9.877
Nog te bestemmen resultaat	1.296	577
Totaal	**25.005**	**22.234**

Het resultaat over 2020 ad € 1,3 miljoen is afzonderlijk in de balans opgenomen in afwachting van besluitvorming in uw Raad over het voorstel tot bestemming.
De vermogenstoename bedraagt € 2,8 miljoen. Over 2020 kent de gemeente Borger-Odoorn een totaalbedrag aan gerealiseerde lasten van € 75,7 miljoen en € 78,5 miljoen aan gerealiseerde baten. Het positieve saldo van € 2,8 miljoen dat hieruit voortvloeit, is het verschil in de vermogenspositie tussen 31 december 2019 en 31 december 2020.
U heeft vooraf goedgekeurd dat bedragen aan de reserves onttrokken en toegevoegd mochten worden en per saldo is er € 1,5 miljoen toegevoegd. In totaal komt het nog te bestemmen resultaat dan uit op 1,3 miljoen positief.

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing heeft de gemeente Borger-Odoorn een inschatting weergegeven van de belangrijkste risicogebieden. Ook is aangegeven welke weerstandscapaciteit beschikbaar is voor het opvangen van de eventuele gevolgen van de gesignaleerde risico's. Daaruit blijkt dat er sprake is van voldoende weerstandscapaciteit om de gesignaleerde risico's te kunnen afdekken, ook zonder de stille reserves mee te tellen.
Een eigen vermogen van ruim € 25 miljoen ultimo 2020 betekent op een balanstotaal van € 77,1 miljoen een solvabiliteit van ruim 32%, waar dit ultimo 2019 ruim 29% was.

4.8 Begrotingsonrechtmatigheid telt niet mee voor het oordeel

Uw stelsel van begroten en de bewaking ervan, moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de (gewijzigde) begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de Raad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kunnen nemen. Wij hebben vastgesteld dat op een aantal programma's de lasten de gewijzigde begroting hebben overschreden.
In het hoofdstuk Begrotingsrechtmatigheid als toelichting op het overzicht van baten en lasten, zijn de oorzaken van deze overschrijdingen toegelicht. Daaruit blijkt dat deze overschrijdingen passen binnen het vastgestelde gemeentelijke beleid, pas bekend zijn geworden bij het opmaken van de jaarrekening dan wel worden gecompenseerd door gerelateerde baten. Daarmee hoeven wij deze overschrijdingen niet mee te wegen in ons oordeel en kunnen wij volstaan met de melding in dit verslag.

4.9 Schattingen consistent

Eerder in dit verslag hebben we aangegeven dat het doen van schattingen inherent is aan het maken van een jaarrekening. Daarbij hoort dat schattingen uiteen kunnen lopen vanwege het deels subjectieve karakter en de beschikbare informatie. Om die reden zijn schattingen meer dan gemiddeld vatbaar voor beïnvloeding door het management of door derden en daardoor hechten we nog meer dan bij andere jaarrekeningposten aan een gedegen onderbouwing van de schattingen. Deze onderbouwing moet de subjectiviteit in het schattingsproces reduceren, maar een zekere bandbreedte, variërend van een te voorzichtige schatting tot een te optimistische schatting, blijft aanwezig.

In het controleproces hebben we ten aanzien van een aantal voorzieningen en verplichtingen met de organisatie gesproken. Het algemene beeld dat bij ons ontstaat, is dat de schattingen blijven binnen de hiervoor bedoelde bandbreedte, correct zijn onderbouwd en dat de uitgangspunten voor schattingen consistent worden toegepast. Desalniettemin hoort het inherent bij schattingen, dat de werkelijkheid uiteindelijk kan afwijken.

4.10 Betrouwbaarheid van de IT-omgeving

Het doel van de IT-omgeving binnen de gemeente is dat deze bijdraagt aan een betrouwbare en adequate informatievoorziening. Wij hebben een inventarisatie op hoofdlijnen van de IT-omgeving uitgevoerd en daarbij aandacht gegeven aan het wijzigingsbeheer, de logische toegangsbeveiliging, de continuïteit, monitoring/logging en de informatiebeveiliging.

In overeenstemming met artikel 2:393 van het Burgerlijk Wetboek kunnen wij u melden dat er naar aanleiding van de controle van de jaarrekening geen zaken betreffende de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking zijn op te merken.

De gemeente voldoet aan de basiseisen waarop de autoriteit persoonsgegevens heeft aangegeven dit jaar te zullen handhaven. Er is een functionaris gegevensbescherming (FG) benoemd, er zijn verschillende protocollen en procedures vastgesteld en de organisatie beschikt over een verwerkingenregister.

5. VERPLICHTE RAPPORTAGE ONDERDELEN

5.1 Inleiding

Op grond van de verslaggevingsregels, de voorschriften die het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties uitvaardigt, onder andere in de vorm van de Nota Verwachtingen Accountantscontrole, alsmede de beroepsregels van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) zijn een aantal rapportage onderdelen verplicht.

In dit deel van het accountantsverslag hebben we deze opgenomen.

5.2 Controletoleranties en diepgang van de controle

De controletolerantie is de term waarmee accountants aanduiden met welke precisie de controle wordt uitgevoerd. De maximumnormen die hiervoor gelden zijn opgenomen in het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden. De gemeenteraad heeft de mogelijkheid deze normen neerwaarts bij te stellen maar daar heeft u geen gebruik van gemaakt. Het is overigens ook niet gebruikelijk dat te doen.

Het wettelijk maximum bedraagt 1% van de lasten voor fouten respectievelijk 3% van de lasten voor onzekerheden. Toevoegingen aan reserves worden in dit kader ook als lasten beschouwd. De lasten over 2020 inclusief toevoegingen aan reserves bedroegen € 81,3 miljoen, ongeveer € 6,5 miljoen hoger dan 2019 (€ 74,8 miljoen). Daardoor ligt de grens ook hoger dan voorgaand jaar, namelijk op € 813.000 waar dat over 2019 uitkwam op € 748.000.

De rapporteringstolerantie heeft het karakter van een afspraak waarboven wij controleverschillen aan u rapporteren. Op grond van onze eigen vaktechnische regels moeten wij afwijkingen van meer dan 5% van de goedkeuringstolerantie sowieso rapporteren.

Op basis van uw lastentotaal van € 81,3 miljoen over 2020 zijn de grensbedragen dit jaar als volgt:

Goedkeuringstoleranties	Grondslag	Bedrag (afgerond)
Fouten Onzekerheden	1% van de totale lasten 3% van de totale lasten	€ 813.000 € 2.439.000
Rapporteringstoleranties	**Grondslag**	**Bedrag (afgerond)**
Fouten en Onzekerheden	Maximaal 5% van de goedkeuringstolerantie	€ 40.000

5.3 Overzicht van niet-gecorrigeerde controleverschillen

In onderstaand overzicht hebben we de samenvatting opgenomen van de geconstateerde controleverschillen die niet gecorrigeerd zijn. Daarbij is het belangrijk te onderkennen dat bij rechtmatigheidsfouten herstel doorgaans niet mogelijk is, omdat de betreffende handeling niet ongedaan gemaakt kan worden.

Ook is het zo dat alle verschillen en onzekerheden met betrekking tot de getrouwheid, ook in het oordeel over rechtmatigheid meetellen, omdat op dit punt de verslaggevingsregels niet zijn gevolgd. Dientengevolge is het onze ervaring dat de grenzen bij rechtmatigheid sneller overschreden worden dan bij getrouwheid.

Niet gecorrigeerde controleverschillen fouten en onzekerheden in euro	Bedrag	Invloed eigen vermogen ultimo jaar	Invloed resultaat
Totaal verschillen getrouwheid	**NVT**	**NVT**	**NVT**
Ten aanzien van de zorg in natura is er onvoldoende controle informatie om de getrouwheid en de rechtmatigheid te kunnen vaststellen als gevolg van administratieve verschillen en ontoereikende verantwoordingen (zie 4.2.3).	€ 106.000	€ 106.000	€ 106.000
Ten aanzien van de verstrekte continuïteitsbijdragen en coronasteun is er onvoldoende controle informatie om de getrouwheid en de rechtmatigheid te kunnen vaststellen (zie 4.2.6).	€ 330.000	€ 330.000	€ 330.000
Totaal onzekerheden getrouwheid	€ 436.000	€ 436.000	€ 436.000
Aanbestedingsfouten (zie 4.3)	€ 110.000	NVT	NVT
Totaal rechtmatigheidsfouten (inclusief getrouwheidsfouten)	**€ 110.000**	**NVT**	**NVT**
Ontbrekende identificatie in de Wmo (zie 4.2.7)	pm	pm	pm
Onzekerheden voor getrouwheid wegen ook mee als onzekerheden voor de rechtmatigheid.	€ 436.000	NVT	NVT
Totaal rechtmatigheidsonzekerheden	**€ 436.000**	**NVT**	**NVT**

Uit de tabel hiervoor blijkt dat er geen sprake is van ongecorrigeerde verschillen die de tolerantiegrenzen overschrijden met betrekking tot de getrouwheid dan wel de rechtmatigheid. Wij geven om die reden zowel voor het aspect getrouwheid als voor het aspect rechtmatigheid een goedkeurende verklaring af.

5.4 Rapportage inzake SiSa, aantal regelingen neemt weer toe

Ter voorkoming van onnodige verantwoordingdruk verstrekt het Rijk een aantal specifieke geldstromen die via het systeem van Single Information Single Audit, moeten worden verantwoord. Sinds de invoering van de SiSa-systematiek is het aantal projectverklaringen dat bij decentrale overheden naast de jaarrekeningcontrole moet worden verstrekt, drastisch verminderd. De afgelopen jaren heeft het Rijk steeds meer specifieke geldstromen in de algemene uitkering uit het gemeentefonds opgenomen, waardoor ook de SiSa-tabel aan belang heeft ingeboet.

Daar lijkt nu een kentering in te komen, door onder andere toevoegingen van de Tozo-regeling, het Sportakkoord en de gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek.

De verantwoordingsgegevens voor deze regeling worden opgenomen in de zogeheten SiSa-bijlage bij de jaarrekening. Uw SiSa-bijlage 2020 bevat 11 regelingen waar dat er over 2019 nog 7 waren.

De controleverklaring bij de jaarrekening 2020 geldt ook voor de informatie die in deze bijlage is opgenomen. Dit betreft vrijwel alleen financiële gegevens.
De controlevoorschriften voor de SiSa-bijlage zijn opgenomen in de Nota verwachtingen accountantscontrole.

Hierin staan onder meer de wijze waarop de controle moet worden ingestoken en zijn specifieke rapporteringsgrenzen voorgeschreven, te weten per specifieke uitkering:

- € 12.500 als de omvangsbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is.
- 10% indien de omvangsbasis groter is dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1,0 mln.
- € 125.000 indien de omvangsbasis groter is dan € 1,0 mln.

Wij hebben geen fouten of onzekerheden geconstateerd met betrekking tot de SiSa-bijlage 2020 van de Borger-Odoorn die deze grenzen overschrijden. In het accountantsverslag wordt ingegaan op de bevindingen, ook als er geen fouten en onzekerheden zijn aangetroffen. In de bijlage bij dit accountantsverslag nemen we de verplichte tabel op. Deze tabel dient aan het ministerie van BZK ter beschikking te worden gesteld.

5.5 Onze onafhankelijkheid geborgd

Onze onafhankelijkheid is een van de hoekstenen van het accountantsberoep. De beroepsorganisatie van accountants NBA heeft de voorschriften in het kader van de onafhankelijkheid opgenomen in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO).
De naleving van de beroepsregels, waaronder de ViO, is in de organisatie van HZG Accountants & Adviseurs ingebed. Op basis van onze toetsing aan deze verordening concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant bij de gemeente Borger-Odoorn voldoende is gewaarborgd.

Wij hebben in het afgelopen jaar geen andere werkzaamheden voor de gemeente Borger-Odoorn uitgevoerd dan de werkzaamheden binnen onze primaire opdracht tot controle van de jaarrekening en voorkomende subsidieafrekeningen.
Andere aspecten van onafhankelijk zijn het uitwisselen van giften en geschenken en langdurig betrokkenheid. Wij bevestigen dat geen geschenken zijn verstrekt dan wel ontvangen en dat er geen sprake is van langdurige betrokkenheid.

5.6 Verantwoordelijkheden in het controleproces

In de controleverklaring wijzen wij op de verdeling van de verantwoordelijkheden van de gemeente Borger-Odoorn en de accountant in het controleproces.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarstukken in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten.

Het is, en dat beschrijven we ook in de controleverklaring, onze verantwoordelijkheid om de controle van deze jaarrekening uit te voeren met in achtneming van Nederlands recht waaronder het besluit accountantscontrole decentrale overheden en uw eigen gemeentelijke controleprotocol. Het voldoen aan gedragsnormen, waar onafhankelijkheid zoals in de vorige paragraaf een onderdeel van is, hoort daarbij.

Onze controle plannen wij zodanig dat we een redelijke mate van zekerheid bereiken dat de jaarrekening geen materiële onjuistheden bevat als gevolg van fouten of fraude.
Doordat we werken met steekproeven en andere technieken, bestaat de kans dat fouten ondanks het naar behoren uitvoeren van de controle niet ontdekt worden.
Het is overigens de primaire verantwoordelijkheid van het college om, onder toezicht van de Raad, voldoende maatregelen te nemen om fouten en fraude te voorkomen. Daarbij hoort eveneens dat maatregelen ter opsporing in de organisatie worden getroffen. In onze controle besteden wij om die reden uitgebreid aandacht aan deze maatregelen en voeren wij zelf werkzaamheden uit op posten en stromen die, in zijn algemeenheid of bij u, meer dan gemiddeld risicovol zijn.
Dat betreft onder andere schattingsposten, correctieboekingen, memoriaalboekingen en de beoordeling van de zakelijkheid van (mogelijk) ongebruikelijke transacties.

Ter afsluiting van het controleproces verstrekt het college aan ons de bevestiging bij de jaarrekening. Hierin geeft het college aan dat zij alle door ons benodigde gegevens hebben verstrekt en dat de jaarrekening naar de laatste inzichten is opgemaakt. Wij hebben, behoudens de in paragraaf 5.3 opgenomen controleverschillen, geen specifieke elementen aan de bevestiging toegevoegd. Wel is een nieuw element in de bevestiging de aandacht voor continuïteit van de organisatie en de activiteiten. Dit vloeit voort uit de onzekerheden die, met name bij private organisaties, de COVID-19-pandemie met zich mee brengt. Hoewel de continuïteit bij decentrale overheden door het Rijk gegarandeerd is, kunnen wel degelijk effecten in de jaarrekening ontstaan als gevolg van keuzes in de activiteiten van de gemeente. De toevoeging behelst de bevestiging dat daar bij u geen sprake van is.

5.7 Fraude, integriteit en de naleving van wet- en regelgeving

Van de accountant wordt een professioneel-kritische houding verwacht ten aanzien van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude in de jaarrekening maar ook met betrekking tot omkoping, corruptie en de naleving van andere wet- en regelgeving.

De accountant maakt een inschatting van deze risico's binnen een organisatie, en vormt zich een beeld van de maatregelen van interne beheersing die de organisatie heeft getroffen om fraude van materieel belang te voorkomen en te bezien of deze maatregelen effectief zijn.
Datzelfde geldt ook voor integriteitsrisico's en andere niet-naleving van regelgeving met een mogelijk materiële impact op de jaarrekening.

Wij onderkennen in dit kader een risico op het doorbreken van de interne beheersing door het management of het college bij de totstandkoming van schattingen. We beoordelen in het kader van onze controle de interne processen op deze schattingen en doen detailcontroles op de uitgangspunten en aannames die aan significante schattingen ten grondslag liggen.
Ook zijn we alert op ongebruikelijke transacties, samenwerkingsrelaties en de naleving van procedures die mede tot doel hebben transparantie en integer handelen te bevorderen.
Elementen daaruit zijn controles op de prestatielevering bij inkooptransacties, het naleven van het inkoopbeleid en aanbestedingsregels.

Wanneer sprake is van een aanwijzing voor fraude, dan communiceren wij dit met, afhankelijk van de aard van de fraude, de direct leidinggevende, de directie en, in sommige gevallen (fraude in de top van de organisatie) en wanneer onvoldoende herstelwerkzaamheden worden ondernomen, met het college of met de Raad. In dat geval rapporteren wij daar separaat over.

Om invulling te geven aan de eerdergenoemde verplichting, hebben wij een fraudediscussie gevoerd binnen het controleteam, met het management, de financiële staf en anderen in de organisatie, waarbij wij de nadruk hebben gelegd op de eventuele mogelijkheden van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken en op preventieve maatregelen daarbij.
Tijdens deze gesprekken is aangetoond dat in alle geledingen van de organisatie voldoende bewustzijn aanwezig is over frauderisico's en de manier waarop deze beheerst worden. Overigens beschikt de gemeente Borger-Odoorn nog niet over een frauderisicoanalyse. De overgang van de verantwoordelijkheid voor rechtmatigheid naar het college en het meer in eigen hand nemen van de regie over de verbijzonderde interne controle zijn prima kapstokken om dit onderwerp aan te haken.

Fraude is ook een kwestie van integriteit, gedrag en cultuur. In organisaties is een open houding en elkaar aanspreken op signalen van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik belangrijk om de kans op ongewenst gedrag te verminderen en de kans op ontdekking ervan te verhogen. De commissie integriteit, aansluiting bij het Informatieknooppunt Zorgfraude, en samenwerking met het Regionaal Informatie en Expertisecentrum zijn voorbeelden van maatregelen om het onderwerp integriteit aandacht te geven.

In dat kader vinden wij het voor de hand liggen dat op alle niveaus in de organisatie tenminste eenmaal per jaar gesproken wordt over de (fraude)risico's in de organisatie en de maatregelen die hieromtrent getroffen zijn. Tijdens onze werkzaamheden hebben we ook aandacht besteed aan elementen van beïnvloeding en druk die kunnen leiden tot een aantasting van het bestuurlijk handelen binnen de organisatie. Wij hebben daarover geen opmerkingen.

We benadrukken dat we bij onze werkzaamheden op de in de paragraaf genoemde elementen geen afwijkingen hebben geconstateerd. Tevens hebben we geen aanwijzingen verkregen dat medewerkers binnen gemeente Borger-Odoorn regelgeving niet hebben nageleefd en dat zou kunnen leiden tot significante effecten in de jaarrekening.

Hoogachtend,
Hofsteenge Zeeman Groep B.V.
Was getekend: drs. S. Hofsteenge RA

HZG
ACCOUNTANTS & ADVISEURS

BIJLAGE BIJ HET ACCOUNTANTSVERSLAG 2020 INZAKE SISA GEMEENTE BORGER-ODOORN

Hierna volgt de door het ministerie van BZK voorgeschreven rapporteringstabel.

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2020	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout / onzekerheid
FIN B1	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagen-problematiek	NVT	NVT	NVT
OCW D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019 – 2022 (OAB)	NVT	NVT	NVT
I&W E20	Specifieke uitkering Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020 - 2021	NVT	NVT	NVT
I&W E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen mede-overheden)	NVT	NVT	NVT
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet – gemeentedeel 2020	NVT	NVT	NVT
SZW G3	Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) – gemeentedeel 2020	NVT	NVT	NVT
SZW G4	Tijdelijke Overbruggings-regeling Zelfstandige Ondernemers (Tozo) – gemeentedeel 2020	NVT	NVT	NVT
VWS H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	NVT	NVT	NVT
VWS H8	Regeling Sportakkoord	NVT	NVT	NVT
DRE 10C	Specifieke uitkering Regiodeal Zuid- en Oost Drenthe	NVT	NVT	NVT
DRE 2C	Specifieke uitkering Uitvoeringsregeling BDU verkeer en vervoer (Drenthe)	NVT	NVT	NVT

Aspect controleverklaring	Oordeel
Strekking controleverklaring getrouwheid	goedkeurend
Strekking controleverklaring rechtmatigheid	goedkeurend